

Zprávy

Česká škola slouží české škole

Již několik měsíců mají uživatelé služeb sítě Internet k dispozici zajímavý server, který se jmenuje Česká škola a lze ho nalézt na adrese <http://www.ceskaskola.cz/default.asp>. Nadpis tohoto článku byl zvolen záměrně, protože plně vystihuje koncepci a zaměření České školy. Ta se zabývá problematikou českého školství z mnoha různých pohledů. Jaké informace tedy můžeme na výše zmiňované webové adrese najít? Odpověď na tuto otázku není vůbec snadná. Po připojení na Českou školu se před uživatelem otevře obrovský zdroj recenzí, zpráv, článků, oficiálních dokumentů, návrhů, studií atd. Proto není jednoduché představit tento server na několika řádcích. Pokusíme se alespoň nastínit základní oblasti, kterým je věnována pozornost.

Úvodní stránka zaujme na první pohled oranžovou barvou a přehledným dělením do jednotlivých tematických skupin. V horizontální linii odkazů je možné si vybrat z následujících témat: novinky, školy a školské instituce, výuka, věda a výzkum, alternativy, studentské aktivity, firmy. Jako názornou ukázkou si zvolíme rubriku „věda a výzkum“. Zde se může uživatel seznámit s výsledky mnoha výzkumů a šetření v oblasti našeho, ale i zahraničního školství. V březnu 1999 byla k dispozici například výzkumná zpráva na téma Spiritualita mládeže, kterou zpracoval PhDr. Petr Sak, nebo šetření nezávislé nadace SCIO, v němž se ukázalo, že pro změnu maturit se častěji vyslovili ředitelé středních škol než ostatní členové učitelských sborů. Tento oddíl dále obsahuje i důležité zprávy z Grantové agentury ČR, seznam všech ústavů Akademie věd ČR atp. Vše samozřejmě s plně funkčními odkazy na domovské stránky těchto institucí, kde může zájemce najít podrobnější informace.

Vrátíme-li se zpět na úvodní stránku České školy, zjistíme, že základní nabídka témat není ještě zdaleka vyčerpána. Mnoho zajímavých odkazů je také ve sloupci při levém okraji úvodní stránky. Ty jsou zaměřeny na konkrétnější témata. Můžeme se více dozvědět o pořádaných přednáškách či výstavách, o nových učebnicích a skriptech, zajímavá je i nabídka stipendií a stáží. Praktický je přehled o institucích, které řídí ministerstvo školství. Samostatné rubriky jsou věnovány vysokým školám, dějinám školství a nechybí ani kontakt na redakci České školy. Ve výčtu témat nesmíme zapomenout na pedagogicko-psychologickou poradnu, do níž je možné anonymně zaslat svůj dotaz. Opět pro názornost si stručně přiblížíme obsah rubriky „Instituce řízené MŠMT“. Česká škola na tomto místě nabízí krátkou charakteristiku jednotlivých institucí včetně adresy, na které příslušná

instituce sídlí. Pokud potřebujeme konkrétnější informace, klikneme na název instituce a připojíme se na její domovskou stránku (samozřejmě pouze v případě, že stránka existuje). Tímto způsobem lze vyhledat Centrum pro studium vysokého školství, Českou školní inspekci, Dům zahraničních služeb MŠMT nebo Institut pedagogicko-psychologického poradenství.

Server Česká škola však nabízí ještě další informace. Plně funkční jsou odkazy na jiné servery zabývající se problematikou českého školství a vzdělávání (např. server www.vzdelani.cz se zaměřuje na veškeré formy pomaturitního vzdělávání). Česká škola umožňuje navštívit i některé internetovské časopisy, jako příklad může posloužit Ikaros – časopis zabývající se problematikou informační vědy a knihovnictví. Praktický ráz má odkaz na nabídkový katalog učebnic pro základní a střední školy. Na závěr není možné nezmínit rubriku zajímavosti, která je připravována ve spolupráci s Pedagogickým muzeem J. Á. Komenského v Praze. Pracovníci muzea se autorsky podílejí také na tématu Okénko do historie.

Česká škola není jenom server na WWW stránkách, ale i informační bulletin, který redakce rozesílá elektronickou poštou. Účelem bulletinu je jednou měsíčně informovat zájemce o novinkách v dění na České škole.

Na české větvi celosvětové sítě Internet se objevil vskutku informační gigant tematicky zaměřený na české školství a pedagogiku. Velikou výhodou České školy je aktuálnost zpráv a jejich neustálé doplňování. Na druhou stranu mohou být už dnes některé zde uváděné informace zastaralé a na serveru tudíž nedostupné. Není vyloučeno, že v této chvíli už má Česká škola jinou strukturu a grafickou úpravu, ale i to je důkazem snahy autorů o neustálé vylepšování a aktualizaci svého díla. Základní koncepce a zaměření však zůstává.

A ještě jedno mínění odjinud. Renomovaný časopis Internet ohodnotil Českou školu nejvyššími známkami v kategoriích obsah a zpracování.

Vřele doporučuji Českou školu všem čtenářům, kteří mají přístup k Internetu a nejsou jim lhostejné problémy současného českého školství.

Jiří Zounek

Z nových publikací Portálu

Redakce Pedagogické orientace čas od času přináší informace o zajímavé produkci nakladatelství Portál (viz č. 3/98). Na pultech prodejen knih se objevily například tyto nové tituly, o které je zájem mezi pedagogickou veřejností:

- F. DE SINGLY *Sociologie současné rodiny*
- D. MCQUAIL *Úvod do teorie masové komunikace*
- M. HUNTEROVÁ *Účinné vyučování v kostce*
- J. MAREŠ, P. GAVORA *Anglicko-český pedagogický slovník*
- W. KIRST, U. DIEKMAYER *Trénink tvořivosti*
- J. PÁVKOVÁ A KOL. *Pedagogika volného času*

- H. KENNERLEYOVÁ *Jak zvládat úzkostné stavy*
- S. BIDDULPH *Tajemství výchovy šťastných dětí*
- G. SERFONTEIN *Potíže dětí s učením a chováním*
- I. NAZARE-AGOVÁ *Nenechte sebou manipulovat*
- G. SHEEHYOVÁ *Průvodce dospělostí*
- J. JANDOUREK, M. ELBLOVÁ *Zdeněk Matějček. Naděje není v kouzlech.*
- H. GARDNER *Dimenze myšlení. Teorie mnohosložkové inteligence*

Do konce roku 1999 by se měly ke čtenářům dostat další tituly, např.:

- M. SVOBODA *Psychologická diagnostika dospělých*
- M. VÁGNEROVÁ *Vývojová psychologie*
- J. PRŮCHA *Vzdělávání a školství ve světě*
- S. F. RIEFLOVÁ *Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole*
- P. BAKALÁŘ *Psychologie v otázkách. Cvičení pro rozvoj psychologického uvažování a schopnosti pozorovat a klást si neobvyklé otázky*

Zájemci z Brna a okolí a studenti i návštěvníci Pedagogické fakulty MU v Brně si mohou publikace Portálu i další pedagogickou literaturu prohlédnout a zakoupit každý pátek ve vestibulu této fakulty (nová budova Poříčí 9). Publikace si lze také objednat na adrese:

Anežka Chvílová
Dobrá kniha pedagogům a dětem
683 51 Holubice 120
tel. + fax: 0507/375 202

Redakce PO

Konference „Psychosomatický základ veřejného vystupování, jeho studium a výzkum“

Neformální atmosféra, zajímavá sdělení a náměty a naslouchající účastníci. Takto by se dala stručně charakterizovat konference „*Psychosomatický základ veřejného vystupování, jeho studium a výzkum*“, kterou uspořádala Katedra autorské tvorby a pedagogiky Divadelní fakulty AMU v Praze. Navazovala na první, předloňskou konferenci na téma „*Dialogické jednání jako otevřená otázka*“ (viz např. sborník *Dialogické jednání jako otevřená otázka*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 1997). Dialogické jednání je jedním z předmětů, které nabízí Katedra autorské tvorby a pedagogiky studentům divadelní fakulty AMU, ale i zájemcům z ostatních vysokých škol.

Co je pro toto dialogické jednání charakteristické? Pokusím se odpovědět slovy mgr. J. Hančila: „*Do dialogického jednání vstupujeme tím, že jeden v nás něco*

udělá a vzápětí na ten skutek odpoví jiným skutkem ,ten druhý‘ v nás. Vznikne dialog, podvojnost nebo chcete-li rozdvojenost nazírání na jeden jev. Podivné přitom je, že nevzniká jen jeden z obou hlasů. Dialogickým jednáním vznikají hlasy oba, je tedy v tomto smyslu jednáním vnitřních partnerů. Vytváříme ze sebe ony hlasy, propůjčujeme jim zároveň náš hlas a naše tělo.“ (viz zmíněný sborník, s. 18).

Dialogické jednání je tedy vnitřní dialog, dialog jedince sama se sebou. Dialogické jednání je dialog jedince se svým hlasem, gesty a pohyby. Podle prof. I. Vyskočila je jeho smyslem objevovat v sobě zkušenosti autorského postoje k životu a vyvodit z nich autentické, tvořivé jednání a prožívání. Studium dialogického jednání se tedy studenti učí uvědomovat si a odbourávat navyklé stereotypy, autenticky a tvořivě jednat, což jsou velmi důležité kompetence nejenom pro herce, ale i pro učitele. Dialogické jednání není snadné, člověk si ho musí postupně osvojit. Nejde totiž jenom o vedení dialogu v sobě, ale také o umění (dovednost i schopnost) tento svůj dialog navenek vyjadřovat.

Podněcování dialogického jednání u studentů však zároveň vyžaduje přípraveného učitele. Je jím „*spíše průvodce po cestách sebevyjádření. Má i řadu dalších znaků: respekt ke všem začátečníkům, ať se jim vede jejich snažení, či nikoliv, optimismus, s kterým očekává, že každý se může dialogickému jednání naučit, empatii jako schopnost vcítit se do každého a pochopit jeho prožitky, nesnáze i pokroky. A přitom všem v první řadě radost z druhého, ze společného setkání a usilování“ (viz Břicháček, V. Komunikativní dialogické jednání – dynamika subjektivních prožitků. Citovaný sborník, s. 33).*

Na letošní konferenci bylo upozorněno na to, že dialogické jednání souvisí s výchovou k hlasu, výchovou k řeči a výchovou k pohybu. Všechno toto jsou tzv. psychosomatické disciplíny, tj. disciplíny, které se týkají bytostně člověka. Tyto disciplíny absolvují studenti ve studiu herectví. Vnitřně jsem si posteskl, že podobné předměty jsou dosud jen ve velmi malé míře zařazeny ve studiu budoucích učitelů. Uvědomil jsem si, že vedení studentů k dialogickému jednání, jejich pohybová a hlasová výchova, vyžadují sice zvládnutí určitých technik, avšak jsou především založeny na citlivém a chápajícím chování vysokoškolského učitele. Velmi výstižně označil prof. I. Vyskočil naznačené chování učitele jako „*přející pozornost*“. Takto orientovaný a kompetentní vysokoškolský učitel nenabízí studentům recepty, ale na základě poznání studentova projevu ho podněcuje k objevování vlastních možností i cest.

V této souvislosti bylo na konferenci poukázáno na to, že napodobování a stereotypní jednání, s nimiž se v životě tak často setkáváme jsou málo produktivním jednáním pouze v případě, že si je jedinec neuvědomí. Pokud si člověk toto jednání *uvědomí*, stává se stereotyp *potenciálním partnerem* jeho vnitřního dialogu. Potom také jedinec začíná hledat jiné alternativy svého jednání, objevuje v sobě nové možnosti, které může prakticky využít. Zdá se, že vnitřní dialog doprovází (resp. je jeho součástí) studentova sebereflexe. Z vystoupení několika účastníků vyplynulo, že je účelné výsledek sebereflexe vyjadřovat v písemné podobě. Prof. I. Vyskočil výstižně poznamenal, že je velmi užitečné nechat studenta přechít jeho sebereflexi.

Prof. I. Vyskočil vtipně a s nadhledem provázel účastníky celou konferencí.

Sám vystoupil s úvodním sdělením, ale zejména poskytoval prostor pro další účastníky. O to více se však v průběhu konference projevovala jeho přející pozornost, která se obracela ke všem referujícím a diskutujícím. Výstižně je uvedl (někdy dokonce „vyvolal“), nechal je, aby prezentovali svoje zkušenosti, nápady i poznámky a sám se k mnohým empaticky vyjadřoval. Bylo vidět, že má radost ze sdělovaných myšlenek, zkušeností i prožitků.

Mluví opakovaně o panu profesoru I. Vykočilovi. Není to náhoda, neboť pan profesor je duší obou konferencí a do vedení studentů k dialogickému jednání zapojuje všechny svoje životní zkušenosti, zejména s jeho „nedivadlem“ (viz *Nedivadlo Ivana Vyskočila*. Praha: Český spisovatel, 1996). Cítí potřebu přizvat ke společným setkáním i spolupráci nadšence a odborníky z různých oborů. Tuto potřebu umí také saturovat, o čemž svědčí účast referujících a diskutujících na obou konferencích.

Na letošní konferenci vystoupili se zajímavými sděleními prof. R. Palouš, prof. O. Uličný, prof. P. Piřha, doc. H. Hogenová, doc. L. Válková, doc. E. Vyskočilová, doc. V. Fryntová, doc. E. Kröschlová, doc. J. Valenta, prof. J. Plichta, ing. J. Pospíšil a další.

Je potěšitelné, že na konferenci odezněla také sdělení, týkající se přípravy učitelů a pedagogické komunikace. Dr. J. Šlédrová uvažovala o pozitivní komunikaci, mgr. J. Karaffa (externí doktorand katedry pedagogiky PdF MU v Brně) prezentoval svůj vnitřní dialog o autentičnosti a tvořivosti v improvizované dramatické hře. Doc. V. Švec předložil zkušenosti z pokusu o změnu pedagogické přípravy budoucích učitelů na brněnské Pedagogické fakultě.

Konference přinesla nejenom mnoho nových informací, ale i inspirací, které mohou využít všichni učitelé. Z konference bude vydán sborník. S potěšením lze konstatovat, že se problematika dialogického jednání zároveň stává také předmětem výzkumů. Je součástí grantových projektů Katedry autorské tvorby a pedagogiky Divadelní fakulty AMU v Praze, do nichž vstupují i někteří pracovníci z jiných vysokých škol.

Vlastimil Švec